

LATVIJAS REPUBLIKAS TIESĪBSARGS

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010; Tālr.: 67686768; Fakss: 67244074; E-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv

Rīgā

2013.gada 13. jūnijā Nr. 1-5/163

Eiropas Padomei
Rue de la Loi 175
B-1048 Brisele, Beļģija

Eiropas Parlamentam
Rue Wiertz 60
B-1047 Brisele, Beļģija

Zināšanai:
Eiropas Komisijai
Rue de la Loi 170
B-1049 Brisele, Beļģija

Par cilvēktiesību nodrošināšanu

Tāpat kā vairums Eiropas Savienības dalībvalstu Latvija ir uzņēmusies starptautiskas saistības gan ekonomiskajā, gan cilvēktiesību jomā. Kā Eiropas Savienības un Eiropas Padomes dalībvalsts Latvija ne tikai ratificē starptautiskus līgumus cilvēktiesību jomā, bet arī uzņemas saistības tajos noteikto standartu praktiskā ieviešanā. Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija, Eiropas Sociālā Harta, Līgums par Eiropas Savienību, Eiropas Savienības pamattiesību harta, kā arī vairāk kā 50 citi starptautiskie dokumenti uzliek Latvijai konkrētus pienākumus garantēt cilvēka pamattiesību ievērošanu.

Veidojot attīstības stratēģiju šai desmitgadei, Eiropas Savienība kā prioritāti ir izvirzījusi politiku, kas padarīs Eiropas Savienību par gudras, ilgtspējīgas un iekļaujošas ekonomiskās attīstības paraugu. Šī mērķa sasniegšanai Eiropas Savienība un tās dalībvalstis līdz 2020.gadam ir izvirzījusi piecus mērķus, kas ir vērsti ne tikai uz ekonomiskās izaugsmes sasniegšanu, bet nodrošina, ka ekonomiskā izaugsme kalpo par pamatu nabadzības un bezdarba samazināšanai, kā arī izglītības un tehnoloģiju attīstības veicināšanai dalībvalstīs.

Eiropas Savienības Padome 2013.gada 29.maijā ir pieņēmusi Padomes ieteikumus par Latvijas 2013.gada valsts reformu programmu, kurā ir norādīts uz virkni trūkumu ar cilvēktiesībām tiešā veidā saistītu jomu attīstībā. Ņemot vērā, ka gan Eiropas Komisijas, gan Eiropas Parlamenta ieinteresētību šo rekomendāciju

īstenošanā un Eiropas 2020 mērķu sasniegšanā, vēlos vērst Jūsu uzmanību uz jautājumiem, kuri Latvijai cilvēktiesību jomā ir steidzami jārisina gan ieviešot esošās nacionālās stratēģijas, gan plānojot politikas dokumentus nākamajiem gadiem. Īss steidzamāko problēmu cilvēktiesību jomā Latvijā apraksts ir pievienots šai vēstulei kā pielikumam.

Latvijas sasniegumi ekonomisko rādītāju ziņā nav noliedzami, tomēr tie ir sasniegti pilnībā aizmirstot par prioritāti – cilvēktiesības un sociālā drošība. Manuprāt, abām prioritātēm ir jābūt līdzsvarā un ekonomisko izaugsmi nedrīkst veidot uz mazāk aizsargāto iedzīvotāju rēķina. Nekādā gadījumā nav pieļaujama situācija, ka cilvēka pamattiesības tiek nostādītas zemāk kā ekonomisku mērķu sasniegšana. Minētais ir pretrunā Eiropas Savienības politikas mērķim – radīt ne tikai ekonomiski attīstītu, bet arī ilgtspējīgu, gudru un iekļaujošu Eiropas telpu. Valsts apņēmībai cilvēktiesības izvirzīt kā vērtību ir jāatspoguļojas gan politikas plānošanas dokumentos, gan faktiskā valdības rīcībā, tādējādi apliecinot politisko gribu un radot iedzīvotājos drošības sajūtu.

Šobrīd vērojams, ka valdība konsekventi rīkojas tikai noteiktu ekonomisku rādītāju sasniegšanai, nerēķinoties ne ar sabiedrības viedokli, ne ar sociālo realitāti valstī un ignorējot arī starptautisko ekspertu ieteikumus.

Piedaloties vairākos Eiropas Savienības, gan pasaules mēroga pasākumos, kuru temats ir bijis cilvēktiesību aizsardzība, vairākkārt esmu aizdomājies par nacionālo tiesībsarga institūciju vietu un lomu tiesību politikas veidošanā. Kā tiesībsargs, kura pienākums ir veicināt un uzraudzīt cilvēktiesību aizsardzību un sekmēt valsts varas tiesisku un lietderīgu īstenošanu, uzskatu, ka nav pieļaujama situācija, kurā nacionālā valdība izvirza vienu konkrētu mērķi vai realizē kāda starptautiska līguma punktu, vienlaicīgi ignorējot citas starptautiskas saistības gan tā paša līguma ietvaros, gan citu starptautisku organizāciju ietvaros, īpaši, ja tas attiecināms uz cilvēka pamattiesībām.

Eiropas Savienība un tās dalībvalstis ir definējušas savus darbības principus – strādāt, lai aizsargātu universālas vērtības, uz kurām balstās Eiropas Savienība, proti — brīvību, demokrātiju, cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošanu, kā arī tiesiskumu. Ņemot vērā gan Eiropas Komisijas, gan Eiropas Parlamenta deputātu centienus sekmēt pamattiesību ievērošanu gan Eiropas Savienībā, gan ārpus tās robežām, aicinu amatpersonas Eiropas institūcijās, realizējot tiem uzticēto mandātu, pieprasīt atbildīgu un konkrētu rīcību no nacionālās valdības cilvēktiesību standartu iedzīvināšanā ne tikai deklaratīvi, bet arī politikas, kas ir pamatā vienlīdzībai, attīstībai un labklājībai, noteikšanā un tās reālā ieviešanā.

Pielikumā: Latvijai aktuālāko cilvēktiesību jautājumu īss izklāsts uz 4 lpp.